

Ympäristö- ja ilmasto-ohjelman vuoden 2023 toteuma

Naantali*

Lukuohjeet

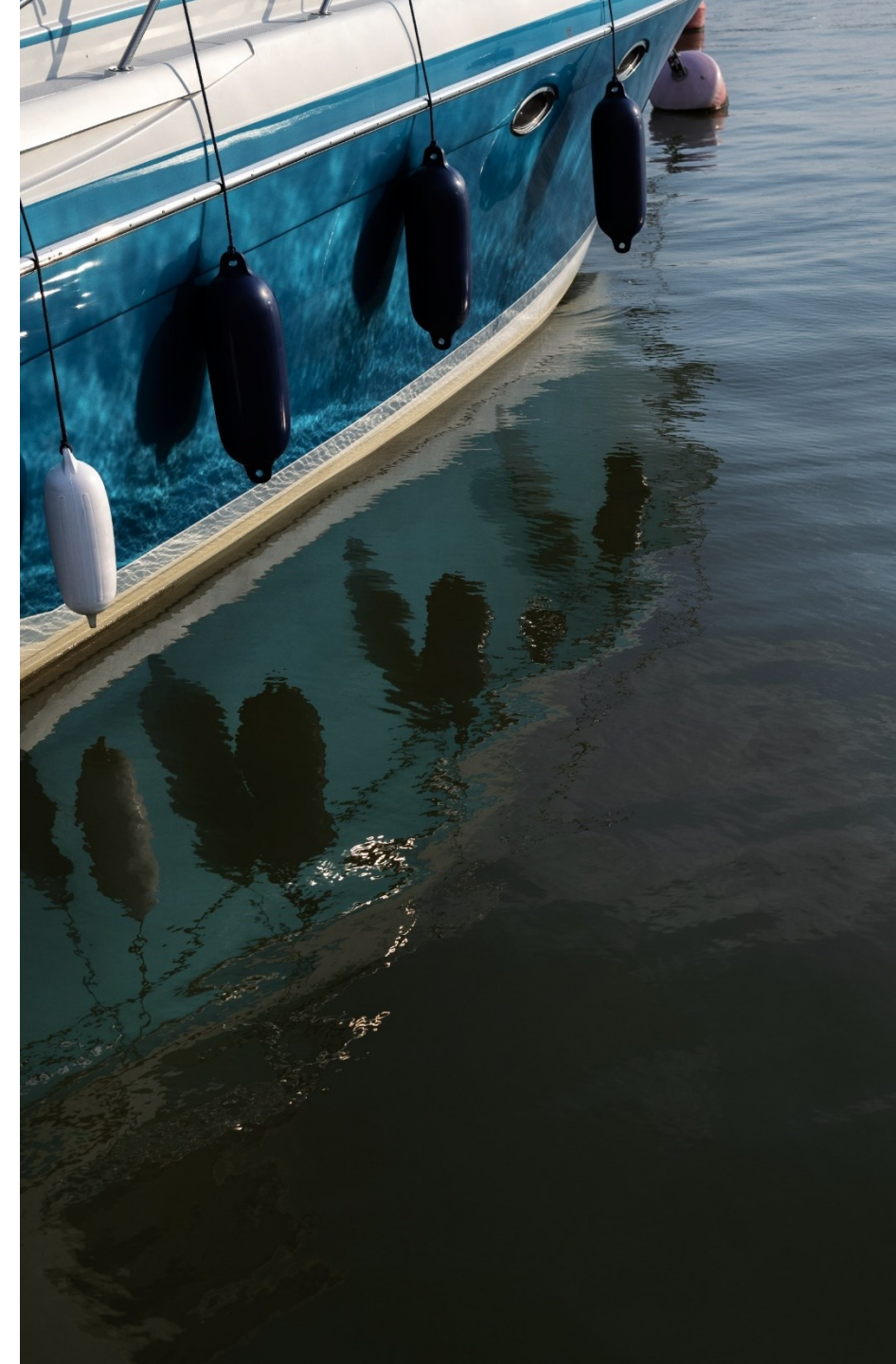
Ympäristö- ja ilmasto-ohjelman toimenpiteitä seurataan toimenpideohjelmassa. Vuosittain julkaistaan lisäksi tämä dokumentti, johon on kerätty edellisenä vuonna valmistuneet toimenpiteet. Ohjelman vuosittaisesta toteumasta viestitään päättäjille, kaupungin työntekijöille ja kuntalaisille.

YMPÄRISTÖ- JA ILMASTO-OHJELMAN TAVOITTEET

1. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen 80% vuoteen 2030 mennessä (vuoden 2007 tasosta)
2. Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen vuoteen 2030 mennessä
3. Saaristomeren ja vesistöjen hyvä tila vuoteen 2030 mennessä
4. Naantali on esimerkillinen ympäristö- ja ilmastotoimija, -viestijä ja kasvattaja

TOIMENPITEIDEN JAOTTELU

Toimenpiteet on jaoteltu sen mukaan, mitä ympäristö- ja ilmasto-ohjelman 4 tavoitteesta toimenpide ensisijaisesti edistää. Jotkut toimenpiteet edistävät useampaa tavoitetta. Esimerkiksi metsittämiseen tai viherrakenteen lisäämiseen liittyvät toimenpiteet voivat vähentää luonnon köyhtymistä sekä kompensoida kasvihuonekaasupäästöjä lisäämällä tai ylläpitämällä hiilinieluja.

Tavoite 1:

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen
80% vuoteen 2030 mennessä (vuoden
2007 tasosta)

Kuinka tavoitteeseen päästään:

1. Parannetaan energiatehokkuutta ja lisätään uusiutuvaa energiaa
2. Vähennetään liikenteen päästöjä
3. Lisätään ilmastokestävyyttä kaavoituksen, maankäytön ja rakentamisen avulla
4. Edistetään kiertotaloutta ja hankintojen kestävyyttä
5. Turvataan hiilinielut ja -varastot osana päästötavoitetta

Toimenpiteet

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toteuttaja	Tavoiteltava vaikutus	Lisätiedot (linkki)
1	Naantalin sataman terminaalirakennuksen lämmitysjärjestelmän konvertointi öljystä maalämpöjärjestelmäksi	Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Naantalin sataman terminaalin lämmitysjärjestelmä vaihdettiin maalämpöjärjestelmäksi.	Naantalin Satama Oy	Energiatehokkuuden lisääminen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen (entinen lämmitysjärjestelmä osaksi öljypohjainen)	https://portofnaantali.fi/lehdistotiedotteet/satamaterminaali-uudistuu-moderniksi-ja-valoisaksi-terminaaliksi-infraa-ja-asiakaskokemusta-parantavia-hankkeita-naantalissa/
2	EnerKey-ohjelman käyttöönotto Naantalin Vuokralatot Oy:n toiminnassa	Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Naantalin Vuokralatot Oy otti käyttöön EnerKey-kiinteistöjen energian seuranta ja raportointi-ohjelman.	Naantalin Vuokralatot Oy	Energiatehokkuuden lisääminen seurannan avulla	
3	Kaupungin omistamien kiinteistöjen sisälämpötilan alentaminen	Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Kaupungin omistamien kiinteistöjen sisälämpötilan alentaminen 22 asteesta 20-21 asteeseen. Lämpötilan alentaminen tehtiin ottaen huomioon terveys ja kiinteistön käyttötarkoitus.	Tekniset palvelut	Energiankulutuksen vähentäminen 5 %:lla	
4	Naantalin Vuokralatot Oy:n Soinistentie 22:n öljylämmityksen vaihtaminen maalämpöön	Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Lähes puolen miljoonan euron investoinnilla Soinistentie 22:n pihalle kaivettiin 12 maalämpökaivoa ja katolle asennettiin 30 kWp tehoiset aurinkopaneelit. Kohde oli viimeinen Naantalin Vuokralatot Oy:n öljylämmitteinen kohde.	Naantalin Vuokralatot Oy	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, uusiutuvan energian lisääminen	https://www.rannikkoseutu.fi/uutiset/art-2000010024286.html
5	Lämminvesivaraajan vaihto Naantalin matkailuneuvonnan rakennuksessa	Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Rakennuksen vanha lämminvesivaraaja oli mitoitettu rakennuksen vanhan, paljon suuremman käytön mukaan.	Tekniset palvelut, Ville Laaksonen	Energiatehokkuuden lisääminen	

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toteuttaja	Tavoiteltava vaikutus	Lisätiedot (linkki)
6	Kaupunkilaisten käyttöön tarkoitettun etätyötilan käyttöönotto kaupungintalolla	Liikenne ja liikkuminen	Kaupungintalon alakerrassa sijaitseva kokoushuone oli vajaan vuoden ajan vapaasti käytettävänä etätyötilana. Tila palautui takaisin kokouskäyttöön 1.7.2023.	Henkilöstöhallinto	Työmatkaliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	https://www.naantali.fi/fi/uutiset/kaupungin-etatyotila-takaisin-kokouskayttoon
7	Lähijakelupisteiden esiselvitys- ja kokeiluhanke	Liikenne ja liikkuminen	Hankkeessa tuetaan Naantalin kaupunkia kokeilemaan lähijakelupistekonseptia. Hankkeella pyritään yhdistämään Naantalin kaupungin tarpeet älykkäiden kylien ja lähipalveluiden kehittämiseksi sekä kansalliset ja kansainväliset tavoitteet ilmastopäästöjen leikkaamiseksi uudentlaisia logistiikan palveluita kehittämällä.	Valonia, elinkeinopalvelut, viestintä ja kehitys	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen uudentlaisia logistiikan palveluita kehittämällä.	https://valonia.fi/hanke/lahijakelupisteiden-esiselvitys-ja-kokeiluhanke-naantalissa/
8	Etätyöohje kaupungin työntekijöille	Liikenne ja liikkuminen	Etätyöohje sallii jopa 12 etätyöpäivää kuukaudessa niille kaupungin työntekijöille, joiden tehtävissä etätyö on mahdollista.	Henkilöstöhallinto	Työmatkaliikenne vähenee noin 3/5 niiden osalta, jotka tekevät maksimimäärän etätyötä.	
9	Föli-reittien hyödyntäminen koululaisliikenteessä	Liikenne ja liikkuminen	Föli-reittien hyödyntäminen koululaisliikenteessä on avoinna kuntalaisille.	Sivistyspalvelut	Kuljetusliikenteen vähentäminen	
10	Henkilökunnan työsuhdepolkupyöräedun selvittäminen	Liikenne ja liikkuminen	Vuonna 2023 selvitettiin mahdollisuutta tarjota henkilökunnalle työsuhdepolkupyöräetu. Etu tullaan ottamaan käyttöön henkilöstöetujen päivityksen yhteydessä.	Henkilöstöpalvelut	Työmatkaliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	
11	Ilmastovaikutusten arviointi kaupungin kaavoituksessa-koulutukset	Liikenne ja liikkuminen	Kaupungin kaavoittajille järjestettiin FCG:n kaavoitus ja ilmasto-koulutus 27.9.2023 sekä Rambollin kaavoituksen ilmastotyöpaja 14.12.2023.	Tekniset palvelut, kaavoitus	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ilmastokestävän kaavoituksen avulla	

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toteuttaja	Tavoiteltava vaikutus	Lisätiedot (linkki)
12	Naantalin Satama Oy:n lauttaliikenteen laituripaikan maasähkön syöttöjärjestelmän käyttöönotto	Liikenne ja liikkuminen	Maasähkölaitteiston ansiosta alukset voivat sammuttaa dieselkäyttöiset apumoottorinsa satamassakäynnin ajaksi. Ratkaisu on osa Naantalin Satama Oy:n ja Tukholman satamien yhteistä hanketta, jossa kehitetään Naantalin ja Kapellskärin välistä yhteyttä, tavoitteena pienemmät ympäristövaikutukset ja sujuvampi laivaliikenne.	Naantalin Satama Oy	Sähkö aluksiin välitetään paikallisesta sähköverkosta, mikä parantaa ilmanlaatua, vähentää sataman alusliikenteen typpi-, hiilidioksidi- ja rikkipäästöjä sekä vähentää melua.	https://www.sttinfo.fi/tiedote/69940325/hitachi-energyn-maasahkoratkaisu-edistamaan-naantalin-sataman-ymparistoystavallisuutta?publisherId=69818085
13	Luonnonmaan perhetalon rakentaminen	Kestävä ja ekologinen rakentaminen	1. Rakennuksen hiilijalanjälkeen kiinnitettiin huomiota koko rakennuksen elinkaaren ajan, 2. ulkoseinät on muurattu Poroton-kennoharkoista, 3. seinissä toteutuu kokonaan kiviaineinen, sisäilmaturvallinen massiivirakenne, joka tasaa rakennuksen lämpöä sekä kosteutta 4. lämmitysmuotona rakennuksessa on maalämpö ja rakennuksen katolla 173 KWp aurinkovoimala 5. piha-alueelle on jätetty koskematon metsäalue koululaisten tutkimuskäyttöä varten ja metsäalueelle toteutetaan myöhemmin metsäluokkaopinnot mahdollistava laavu.	Tekniset palvelut	Uusiutuvan energian lisääminen, kestävydestä seuraava resurssien säästäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen väheneminen	https://www.sttinfo.fi/tiedote/70001181/luonnonmaan-perhetalo-otettiin-kayttoon-yhteisollisuus-kantavana-teemana?publisherId=20959202

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toteuttaja	Tavoiteltava vaikutus	Lisätiedot (linkki)
14	Kestävän kehityksen kriteerit kaupungin hankinnoissa	Kestävät hankinnat	<p>Vuonna 2023 Naantalin kaupungin hankinnoissa kestävyyskriteereinä olivat</p> <ul style="list-style-type: none"> • ympäristösuunnitelman edellyttäminen tarjoajalta, • kalusteiden ympäristöystävällisen tuotantoprosessin arvostaminen, • tarjoajan myyntipaikan/varaston tulee olla kustannustehokkuuden ja päästöjen vähentämisen vuoksi määritellyn etäisyyden päässä Naantalin kaupungintalolta, • kierrätysmateriaalin ympäristöystävällisyys, • tarjoajan toimipiste enintään 50km etäisyydellä Naantalin kaupungintalosta, • kemikaaliton siivous sekä • luonnonvarojen viisaan ja tehokkaan käytön sekä kestävän kulutuksen ja tuotannon arvostaminen 	Naantalin kaupunki, Riikka Söderlund, controller	Hankintojen ympäristöystävällisyyden ja kestävyuden lisääminen	https://www.naantali.fi/tyo-ja-yrittaminen/hankinnat

Tavoite 2:

Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen
vuoteen 2030 mennessä

Kuinka tavoitteeseen päästään:

1. Lisätään luontotietoa ja sen hyödyntämistä
2. Kehitetään kaupungin sisäistä toimintamallia
3. Suojellaan ja hoidetaan uhanalaisia elinympäristöjä ja eliölajeja
4. Lisätään uuselinympäristöjä
5. Torjutaan vieraslajeja
6. Hoidetaan kaupungin omistamia metsiä kestävästi

Toimenpiteet

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toteuttaja	Tavoiteltava vaikutus	Lisätiedot (linkki)
15	Kaupungin omistamien talousmetsien hiilitaselaskelman teettäminen	Metsät	Kaupunki teetti 2023 keväänä metsäsuunnitelman 2020-2030 yhteydessä Mhy Lounametsän avustuksella hiilitaseen. Hiilitaseessa on laskettu kaupungin talousmetsien osalta hiiltä varastoiva puusto, maaperä sekä pitkä- ja lyhytikäiset puutuotteet.	Viheryksikkö	Tuottaa tietoa kaupungin metsien kestävämmän käytön sekä kaupungin omistamien metsien hiilinielujen ylläpitämisen tueksi	
16	Varsinais-Suomen Helmikunnat II-hanke	Perinnebiotoopit	<p>Varsinais-Suomen Helmikunnat II on Valonian ja kahdeksan varsinaissuomalaisen kunnan yhteinen luonnonhoitohanke, jonka toteutusaika on 1.4.2023 – 31.10.2024. Hankkeessa kartoitetaan ja kunnostetaan perinneympäristöjä Naantalin kaupungin alueella Kailossa, Pakinaisissa, Vaarjoella ja Ruokoraumalla.</p> <p>Vuonna 2023 hankkeessa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pakinaisten ketojen luontoarvot kartoitettiin ja luontotyyppiselvitys ja hoitosuunnitelma valmistuivat. 2. Vaarjoen luontotyyppi- ja hoitosuunnitelma valmistui 3. Ruokoraumalle merenrantaniitty laidun valmistui ja laidunnus käynnistyi 4. Kailon katajakedon niittotyöt jatkuivat 5. Naantali on mukana Valonian pienvesihankkeessa ja tämän osalta tehtiin maastokäynti Valonian vesi- ja luontoasiantuntijan kanssa Luolalanjärven purolla, josta on tehty myös valtuustoaloite puron kunnostamiseksi. 	Tekniset palvelut, ympäristönsuojelu	Luonnon monimuotoisuuden lisääminen, perinneympäristöjen ylläpitäminen	https://valonia.fi/hanke/varsinais-suomen-helmikunnat2/

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toteuttaja	Tavoiteltava vaikutus	Lisätiedot (linkki)
17	Kaupunki kartoitti kaupungin alueilla olevat perinnebiotoopit ja laati niille hoitosuunnitelmat	Perinnebiotoopit	Ympäristönsuojelu kartoitti ja laati hoitosuunnitelmat yhteensä kahdeksalle kohteelle. Lisäksi kolme kohdetta kartoitettiin, joista löytyi vain vähän perinnebiotooppi-arvoja.	Tekniset palvelut, ympäristönsuojelu	Lisätä ja säilyttää luonnon monimuotoisuutta	
18	VieKas LIFE-hanke	Vieraslajit ja niiden torjunta	Viekas LIFE oli Suomen luonnonsuojeluliiton viisivuotinen (2018-2023) hanke, jonka avulla kartoitettiin ja torjuttiin. Hankkeen maastotyöntekijät torjuivat vaarallista vieraslajia jättiputkea Naantalien kaupungin alueella viiden kesän ajan. Naantalien kohdalla tilanne on ollut alusta asti melko hyvä, sillä kasvustoja on ollut melko vähän ja ne ovat olleet pieniä. Torjunta on silti tärkeää, sillä jättiputki lisääntyy tehokkaasti ja valtaa näin alaa luonnollisilta lajeiltamme.	Tekniset palvelut, ympäristönsuojelu, Suomen luonnonsuojeluliitto	Luonnon monimuotoisuuden edistäminen, vieraslajien kartoittaminen ja torjuminen sekä tiedon lisääminen	https://www.naantali.fi/fi/asuminen-ja-ymparisto/luonto-ja-ymparisto/vieraslajit/viekas-life-hanke
19	Pro Luolalanjärvi ry:n Luolalan katajaketo -hanke	Perinnebiotoopit	Hankkeella (2021-2023) pyrittiin lisäämään ja säilyttämään luonnon monimuotoisuutta kunnostamalla katajaketo osana kulttuurihistoriallista maisemaa. Hanketta rahoitettiin Ympäristöministeriön Helmi-ohjelmasta, jonka tavoitteena on vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja parantaa elinympäristöjen tilaa. Naantalien kaupungin ympäristönsuojelu laati kohteelle luontotyyppiselvityksen ja kunnostussuunnitelman.	Pro Luolalanjärvi ry, Tekniset palvelut, ympäristönsuojelu	Lisätä ja säilyttää luonnon monimuotoisuutta	https://turunseutusanommat.fi/2022/05/helmi-ohjelmasta-rahoitusta-luolalan-katajakedon-kunnostukseen/

Tavoite 3:

Saaristomeren ja vesistöjen hyvä tila
vuoteen 2030 mennessä

Kuinka tavoitteeseen päästään:

1. Toteutetaan konkreettisia toimia valuma-alueella
2. Tehdään yhteistyötä ylikunnallisissa verkostoissa

Toimenpiteet

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toteuttaja	Tavoiteltava vaikutus	Lisätiedot (linkki)
20	Vesiensuojelun sisällyttäminen peltojen vuokrasopimusten ehtoihin	Itämerihaaste Naantalissa	Maankäytön yksikkö päivitti kaupungin peltojen uusien vuokrasopimusten ehdot ottamalla huomioon vesistön tilan parantamiseen tähtäävät tavoitteet. Vuokrasopimuksen ehtoihin lisättiin kohta " <i>Vuokra-alueen hoidossa on mahdollisuuksien mukaan suosittava orgaanisia lannoitteita ja aineita. Tuhohyönteisten ja rikkakasvien torjunnassa tulee suosia luonnonmukaisia menetelmiä.</i> "	Maankäyttöosasto	Saaristomeren ja vesistöjen parempi tila	
21	Luolalanjärven kosteikon perustaminen	Itämerihaaste Naantalissa	Vuonna 2022 tavoitteena oli, että Saaristomeren tilan parantamiseksi rakennetaan Luolalanjärven kosteikko, mutta valmistuminen siirtyi sääolosuhteista johtuen vuodelle 2023. Lisäksi tehtiin vedenlaatututkimuksia kosteikon rakentamisen vesistövaikutusten arvioimiseksi.	Tekniset palvelut, Ympäristönsuojelu	Ravinteiden ja kiintoaineksen nappaaminen ennen niiden päätymistä mereen	
22	Vaarjoen kosteikkosuunnitelma	Itämerihaaste Naantalissa	Vaarjoen kosteikon suunnittelutyö käynnistyi.	Tekniset palvelut, Ympäristönsuojelu	Ravinteiden ja kiintoaineksen nappaaminen ennen niiden päätymistä mereen	
23	Hylkyjen poistaminen Naantalin kaupungin alueelta	Itämerihaaste Naantalissa	Vuonna 2023 poistettiin Rymättylän Tanilanlahdessa sijaitseva hylätty Snipan-alus.	Tekniset palvelut, Ympäristönsuojelu	Ympäristöriskien poistaminen ja roskaantumisen vähentäminen	

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toteuttaja	Tavoiteltava vaikutus	Lisätiedot (linkki)
24	Järviruoko hyötykäyttöön! - Vesiensuojelun uudet teknologiat ja toimintamallit-hanke	Itämerihaaste Naantalissa	Hankkeen tavoitteena oli tehdä tutkimus- ja kehitystyötä ruokoliiketoiminnan pullonkaulojen poistamiseksi ja kehittää toimivat tuotantoketjut eri vuodenaikoina korjattujen järviruovikoiden hyödyntämiseksi eri loppukäyttötarkoituksiin. Hankkeessa toteutettiin selvitystyö rantojen käytöstä ja käyttöoikeuksista pilottialueilla, jotka ovat järviruoko'n suurimmilla esiintymisalueilla Saaristomerellä. Projektin kesto oli 1.3.2021 - 31.10.2023	TurkuAMK, Naantalin kaupunki ja muut hankekumppanit	Ravinteiden vähentäminen ja luonnon monimuotoisuuden lisääminen	Järviruoko hyötykäyttöön! - Vesiensuojelun uudet teknologiat ja toimintamallit – Turun ammattikorkeakoulu (turkuamk.fi)
25	Ruokohelmi-hanke	Itämerihaaste Naantalissa	Hankkeen tavoitteena oli elinympäristöjen laadun parantaminen vesialueella, rannoilla ja rantalaitumilla. Ruovikkoa korjaamalla poistetaan samalla ravinteita kieroista ja vähennetään vuosittain kerroksina mätänevän vanhan ruovikkokerroksen metaanipäästöjä. Niitetty biomassaa kerätään hyötykäyttöön, mm. kasvualustoiksi ja energiajakeeksi. Projektin kesto oli 1.11.2021 - 31.10.2023	TurkuAMK, kumppaneina Kaarinan, Paraisten ja Naantalin kaupungit	Elinympäristöjen laadun parantaminen vesialueella, rannoilla ja rantalaitumilla, vuosittain kerroksina mätänevän vanhan ruovikkokerroksen metaanipäästöjen vähentäminen.	https://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hae-projekteja/ruokohelmi/
26	Coastrider-tutkimukset Naantalin merialueen tutkimattomilla alueilla	Itämerihaaste Naantalissa	Coastrider-tutkimus on Havsmannualen 2-hankkeessa kehitetty vedenlaadun tutkimusmenetelmä. Hankkeen tutkimustulosten avulla on kehitetty vedenlaatumittauksiin pohjautuva toimintamalli rannikkovesien kuormittuneisuuden ajallisesti ja alueellisesti tarkkaan ja kattavaan arviointiin. Vuonna 2023 Coastrider-tutkimuksia jatkettiin niiltä osin, kuin vuonna 2022 ei vielä tutkittu Naantalin kaupungin tiettyjä vesialueita (Rymättylä ja Livonsaari).	Ympäristönsuojelu, Pro Litore Oy	Löytää nk. hot spot-alueet, joissa Saaristomerren tilan parantamiseksi tärkeät toimet ovat erityisen kannattavia.	https://prolitore.fi/fi/coastrider/

Tavoite 4:

Naantali on esimerkillinen ympäristö- ja
ilmastotoimija, -viestijä ja -kasvattaja

Kuinka tavoitteeseen päästään:

1. Kaupungin koulut ja päiväkodit kasvattavat lapsia arvostamaan ympäröivää luontoa ja antavat perustan hyvän luontosuhteen syntymiselle
2. Kehitetään vaikuttavaa ympäristö- ja ilmastoviestintää
3. Toimitaan aktiivisesti alueellisissa ja paikallisissa verkostoissa
4. Huomioidaan ympäristövastuullisuus omistajaohjauksessa
5. Edistetään vihreän siirtymän- ja kiertotalousyritysten sijoittumista Naantaliin

Toimenpiteet

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toteuttaja	Tavoiteltava vaikutus	Lisätiedot (linkki)
27	Kuntien yritysneuvonta yritysten ilmastotoimien tukena -hanke	Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Hankkeessa kehitettiin kuuden Varsinais-Suomen kunnan – Naantalin, Raision, Maskun, Liedon, Loimaan ja Someron – yritysneuvonnan ilmasto-osaamista ja kannustettiin kuntien yrityksiä vähähiilisyteen. Hankkeen toteutusaika oli 1.5.2021–30.11.2022.	Elinkeinopalvelut	Kannustaa toimenpiteisiin ja lisää yritysneuvojen sekä yrittäjien osaamista ja tietoa ilmastotoimista.	https://valonia.fi/hanke/kuntien-yritysneuvonta-ilmastotoimien-tukena/
28	Ekologisen rakentamisen opas rakentajille	Ekologinen rakentaminen	Naantalin kaupungin kotisivuilla rakentamisen ohjeet-sivuilla ohjeistetaan kestävästä rakentamisesta tarjoamalla linkki Lahden kaupungin kestävän rakentamisen oppaaseen.	Tekniset palvelut	Tiedon ja osaamisen lisääminen ekologisesta rakentamisesta	https://www.naantali.fi/fi/asuminen-ja-ymparisto/rakentaminen/rakennusvalvonta/rakentamisen-ohjeet
29	Varsinais-Suomen museoiden ilmastolupaus-hanke	Varautuminen ja sopeutuminen ilmastomuutokseen	Naantalin museo osallistui Turun museokeskuksen vetämään maakunnalliseen hankkeeseen yhdessä 12 muun museon kanssa. Naantalin museo järjesti vuoden 2023 aikana 4 ilmasto- ja ympäristöaiheista tapahtumaa hankkeeseen liittyen. Tapahtumien aiheina olivat rakennusten elinkaari ja uusiutuva energia, puutarhakasvit, vesiensuojelu ja energia.	Naantalin museo	Toiminnan kehittäminen ja oman toimintaympäristön tarkasteleminen kriittisesti ekologisen kestävyuden näkökulmasta.	https://www.naantali.fi/fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/museot-kulttuuriperinto-ja-nayttelyt/naantalin-museo/kokoelmat-tutkimus-ja-hankkeet/osallistummemuseoiden-ilmastolupaushankkeeseen
30	Merisali-ravintolan vanhojen lattialankkujen uusi elämä-ideakilpailu	Yhteistyö	Naantalin kaupunki remontoi vuonna 1899 valmistunutta Merisalia Vanhankaupungin rannassa ja osana kunnostustöitä myös lattiarakenne uusitaan. Kaupunki järjesti kuntalaisille kiertotalouden hengessä ideakilpailun, jonka tarkoitus oli tuoda Merisali-ravintolan vanhoille lattialankuille uusi elämä.	Tekniset palvelut	Kuntalaisten osallistaminen, kiertotalouden edistäminen	https://yle.fi/a/74-20061871

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toteuttaja	Tavoiteltava vaikutus	Lisätiedot (linkki)
31	Ympäristöhoito-teemapäivät kouluissa	Ympäristökasvatus	Ympäristönsuojelu järjesti Taimon koulun kanssa keväällä 2023 vieraslajitalkoot 4. luokan oppilaiden kanssa. Oppilaat oppivat vieraslajeista ja pääsivät osallistumaan vieraslajien torjuntaan.	Tekniset palvelut, ympäristönsuojelu	Ympäristökasvatuksen lisääminen	
32	Naantali Works-mobiilisovellus	Yhteistyö	Naantali Works –mobiilisovelluksen käyttöönotto yrittäjien yhteistyön tukemiseen	Elinkeinopalvelut ja viestintä	Vähentää läsnäolotilaisuuksien tarvetta ja liikennettä	www.naantali.fi/works
33	Mallin luominen strategiatason päätösten ympäristövaikutusten arvioimiseen	Yhteistyö	Luotiin kaupunkiorganisaation käyttöön malli strategiatason päätösten ympäristövaikutusten arvioimiseksi tilinpäätöksen yhteydessä.	Kaupungin johtoryhmä	Ympäristövaikutusten esiintuominen strategiatason päätöksissä	
34	YLE:n Miljoona roskapussia-kampanja ja kansallinen pyöräviikko	Ympäristökasvatus	Kaupunki oli aktiivisesti mukana YLE:n Miljoona roskapussia-kampanjassa ja kansallisessa pyöräilyviikossa keväällä 2023.	Viestintä	Ympäristöviestinnän lisääminen	